

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

A.H.K van Viegen (PvdD)

(dd. 12 november 2014)

Nummer

2982

Onderwerp

Onveilige verkeerssituatie en bescherming leefgebied otters

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting

De laatste Nederlandse otter werd in 1988 doodgereden en kreeg hiermee de status uitgestorven. In 2002 werd er uiteindelijk actie ondernomen om de dieren weer te herintroduceren in de Nederlandse natuur. Het aantal neemt weer langzaam toe en heden ten dagen leven er circa 100 otters in Nederland. Helaas zijn er vorig jaar al 20 otters doodgereden en dit jaar stijgt het aantal al naar 30^{1 2}. Een derde van de otterpopulatie wordt dus doodgereden³. Het gerechtshof in Den Haag heeft dan ook beslist dat de oversteekplaatsen veiliger moeten worden gemaakt om de otters beter te beschermen voor verkeersonveilige situaties^{4 5 6}. Dit houdt in richels onder bruggen en tunnels onder wegen zodat de otter veilig kan oversteken. Alleen zo kunnen we de otter een veilige verblijfplaats bieden. Weliswaar heeft die uitspraak betrekking op de verplichtingen van het rijk, maar iedere wegbeheerder is verantwoordelijk voor ontsnippering van wegen die in haar eigendom dan wel beheer zijn, dus dat geldt ook voor de provinciale wegen in Zuid-Holland.

Ook in de Nieuwkoopse plassen zijn dit jaar twee ottersesignaleerd⁷. De eerst levende otters in de provincie Zuid-Holland sinds 40 jaar! Helaas zijn er ook al een aantal doodgereden otters gevonden niet ver van deze Nieuwkoopse plassen^{8 9}. De grotere natuurgebieden in het Groene Hart, zoals de Nieuwkoopse in combinatie met de Reeuwijkse Plassen, vormen een goed leefgebied voor de otter, maar is tegelijkertijd erg gevaarlijk vanwege het intensieve wegennet en het grote gevaar voor otters om doodgereden te worden. Natuurmonumenten is een actie gestart om de

¹ <http://www.telegraaf.nl/binnenland/22672023/ Een derde otters roadkill .html>

² <http://www.eo.nl/ditisdedag/radio/artikel/addy-de-jong-over-de-otterrechtzaak/>

³ <http://www.nu.nl/binnenland/3786880/derde-van-otters-in-nederland-doodgereden.html>

⁴ <http://www.rtvooost.nl/nieuws/default.aspx?nid=202641>

⁵ <http://www.volkskrant.nl/binnenland/overheid-moet-otters-gaan-beschermen~a3782519/>

⁶ <http://nos.nl/artikel/717668-overheid-moet-otters-beschermen.html>

⁷ <https://www.natuurmonumenten.nl/nieuws/otterpaartje-in-de-nieuwkoopse-plassen-0>

⁸ <https://www.natuurmonumenten.nl/otter-in-de-nieuwkoopse-plassen>

⁹ <http://nos.nl/artikel/610578-otter-doodgereden-op-a-12-bij-gouda.html>

otter in Zuid-Holland beter te beschermen¹⁰. Om de otter beter te beschermen zijn er ook in Zuid-Holland snel verkeersmaatregelen nodig, die door Rijk, provincie en gemeenten genomen moeten worden.

1. *Wat vinden GS van de terugkeer van de otter in Zuid-Holland?*

Antwoord

Wij juichen de terugkeer van de otter toe. Wij zien dit als een bekroning van het natuurbeleid in het Groene Hart.

2. *Een paar jaar geleden was er sprake van om otters uit te zetten in natuurgebieden. Zijn GS hier voorstander van of juist niet? En waarom?*

Antwoord

Wij zijn van mening dat het een goede en algemeen geaccepteerde strategie is om de goede condities te scheppen voor het herstel van de biodiversiteit en daarna de natuur zelf het werk te laten doen. Uitzetten is een laatste redmiddel, dat zo min mogelijk moet worden toegepast omdat het al snel leidt tot onnatuurlijke situaties en genetische vervuiling (zie de richtlijnen voor herintroductie van de IUCN). Voor de otter lijkt inmiddels duidelijk dat verdere uitzetacties niet nodig zijn.

3. *Wat vinden GS van de rechterlijke uitspraak dat de overheid oversteekplaatsen van otters veiliger moeten maken en bent u bereid om op provinciale wegen verkeersmaatregelen te nemen om de otter beter te beschermen?*

Antwoord

Bezien vanuit het belang van een gezonde otterpopulatie is deze uitspraak begrijpelijk. Maar wij hebben onze bedenkingen bij de omstandigheid dat op deze manier op aandragen van belangengroeperingen de rechter gaat bepalen waar de voor het natuurbeleid beschikbare gelden aan worden besteed.

Wat betreft onze eigen maatregelen is de situatie als volgt. Eerder dit jaar hebben wij het onderzoeksinstituut Alterra opdracht gegeven in kaart te brengen waar er in de omgeving van de Nieuwkoopse Plassen (inclusief de nog te realiseren verbinding naar de Reeuwijkse Plassen) ontsnipperingsmaatregelen voor de otter wenselijk zijn (onafhankelijk van de eigendomssituatie van de infrastructuur). Dit rapport is inmiddels in concept opgeleverd. Op basis daarvan zijn wij bezig een concrete vertaling te maken voor de provinciale weg tussen Woerdense Verlaat en Noorden (de Uitweg).

4. *Wat vinden GS van het feit dat in Zuid-Holland al een aantal otters is doodgereden en dat landelijk een derde van de otterpopulatie wordt doodgereden?*

Antwoord

Het doodrijden van otters zal nooit geheel kunnen worden voorkomen, maar de huidige aantallen verkeersslachtoffers zijn hoog.

¹⁰ <http://www.metronieuws.nl/nieuws/nederlandse-otter-op-sterven-na-dood/SrZnkc!H1EkhWXUBoC7g/>

5. *Bent u bereid om extra verkeersmaatregelen te nemen om de otter in Zuid-Holland beter te beschermen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, aan welke maatregelen denkt u dan en wanneer worden die gerealiseerd?*

Antwoord

Ja. Om de kosten te beperken is het wenselijk de maatregelen zoveel mogelijk te combineren met regulier groot onderhoud, maar daar waar dat niet mogelijk is en er bovengemiddelde urgentie is, kan daar ook op vooruit worden gelopen. De meest voor de hand liggende maatregelen zijn rasters met tunnels en snelheidsbeperking.

6. *Kunnen GS aangeven wanneer de dringend noodzakelijke ottertunnels onder de Uitweg in Nieuwkoop uiterlijk gereed zijn?*

Antwoord

Wij hopen dit binnenkort in beeld te brengen. De Uitweg ligt zeer laag ten opzichte van het waterpeil in de Nieuwkoopse Plassen en is bovendien een peilscheiding. Ondertunneling kan daarom alleen als er een nieuwe peilscheiding om de tunnelmond wordt gelegd of, als dat niet haalbaar is, de ligging van de Uitweg over een bepaalde lengte wordt verhoogd. Het laatste is een zeer kostbare operatie.

7. *Zijn GS bereid om, in afwachting van de aanleg van die tunnels, al dit jaar zodanige rasters te zetten dat de kans op doodrijden op de Uitweg al wordt verkleind?*

Antwoord

Het is inderdaad onze bedoeling om, vooruitlopend op de definitieve oplossing, alvast rasters aan te brengen. De procedure daarvoor is reeds in gang gezet. Natuurmonumenten zal daarvoor de opbrengst van de crowdfunding (circa € 23.000,-) beschikbaar stellen, en wij zullen het meerdere financieren (naar verwachting ongeveer een zelfde bedrag). Wij streven naar uitvoering op korte termijn.

8. *Onder de A12 tussen Bodegraven en Waarden is een aantal jaren geleden een faunavoorziening aangebracht bij de Enkele Wiericke. Bent u bereid om er bij het Rijk op aan te dringen om deze faunapassage geschikt te maken voor de otter, zodat deze ook veilig kan migreren naar de Reeuwijkse Plassen? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Deze faunapassage is reeds geschikt voor de otter. In de concept-rapportage beveelt Alterra wel aan om de rasters aan te passen (o.a. door deze over een grotere lengte te plaatsen). Ambtelijk heeft het Rijk, naar aanleiding van een desbetreffend verzoek van Natuurmonumenten, gesteld dat deze faunapassage is gefinancierd uit de ILG-middelen voor de ontsnippering van de robuuste verbindingen en dat, nu die zijn komen te vervallen, er bij het Rijk geen financiën beschikbaar zijn voor verdergaande maatregelen. Overigens zijn wij van mening dat iedere beheerder van infrastructuur zelf verantwoordelijk is voor het uitvoeren en bekostigen van dergelijke maatregelen.

9. *Wat hebben GS tot nu toe gedaan om het leefgebied van de otter in Zuid-Holland zo goed mogelijk te beschermen?*

Antwoord

Zie ook het antwoord op vraag 3. Vooruitlopend op het gereed komen van het daar genoemde rapport zijn wij zijn in gesprek met Natuurmonumenten en de gemeente Nieuwkoop om alvast maatregelen te nemen, zoals de eerdergenoemde rasters. Ook zijn er op initiatief van Natuurmonumenten hier en daar waarschuwingborden geplaatst.

10. *Bent u met ons van mening dat de palingfuiken in de Nieuwkoopse Plassen en muskusrattenvallen een gevaar vormen voor de otterpopulatie en het leefgebied? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke mogelijkheden ziet u om hiertegen maatregelen te (laten) nemen?*

Antwoord

Palingfuiken en muskusrattenvallen kunnen een gevaar vormen voor otters. Wij hebben geen bevoegdheden ten aanzien van palingfuiken, maar inmiddels heeft de grootste beheerder in het gebied, Natuurmonumenten, hierover afspraken gemaakt met de vissers. Ook met betrekking tot muskusrattenvallen heeft Natuurmonumenten afspraken gemaakt met de bestrijders. Verder wordt er landelijk gewerkt aan een gedragscode voor de muskusratten- en beverrattenbestrijding in ottergebieden.

11. *Welke overige knelpunten signaleert u bij de terugkeer van de otter in onze provincie? En wat gaat u hieraan doen?*

Antwoord

Binnenkort wordt het genoemde rapport van Alterra opgeleverd. In hoeverre en wanneer de aanbevelingen opgevolgd kunnen worden moeten wij nog bepalen. Er zal wat de provincie betreft een afweging gemaakt moeten worden tussen het besteden van onze middelen aan dit doel en aan andere natuurdoelen. Het betreft overigens niet alleen provinciale infrastructuur, dus ook andere overheden zijn aan zet. Naast ontsnipperingsmaatregelen zal er ook nog verdere natuurontwikkeling plaatsvinden, zoals in de nog te realiseren verbinding tussen de Nieuwkoopse en Reeuwijkse Plassen.

12. *Bent u bereid om een otterbeschermingsplan op te stellen, zodat er een totaaloverzicht komt van welke maatregelen nodig zijn op welke plekken? Zo nee waarom niet?*

Antwoord

Nee. Op dit moment beschouwen wij het genoemde rapport van Alterra als voldoende basis om over te gaan tot het nemen van maatregelen.

Den Haag, 4 december 2014

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

J.A.M. Hilgersom

J. Smit